

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.419.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 4077 Pani Posłanki Anny Dąbrowskiej-Banaszek wraz z grupą posłów w sprawie kosztów utrzymania pobytu osób w Domach Pomocy Społecznej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Podkreślić należy, że prowadzenie domów pomocy społecznej (DPS) jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.), domy pomocy społecznej prowadzone są w ramach zadań własnych przez gminy lub powiaty, przy czym placówki gminne finansowane są ze środków własnych gmin (w tym z odpłatności mieszkańców i ich rodzin), zaś domy powiatowe ze środków własnych powiatu (z odpłatności mieszkańców, ich rodzin oraz gmin) i dofinansowywane z budżetu państwa.

Od 1 stycznia 2004 roku, zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (w obecnym stanie prawnym zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego - Dz.U. z 2024 r. poz. 1572), powiat lub miasto na prawach powiatu otrzymuje dotację na mieszkańców domów pomocy społecznej dla placówek prowadzonych w ramach zadania własnego lub prowadzonych na jego zlecenie, umieszczonych w DPS na podstawie skierowania wydanego przed 1 stycznia 2004 roku (tzw. „stare zasady”). Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, w zależności od sytuacji finansowej domów pomocy społecznej w powiecie, a także od uzyskanych dochodów z tytułu odpłatności za pobyt w placówce, wojewoda może zwiększyć kwotę dotacji dla powiatu do 20%, a w przypadku domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, w których są najniższe odpłatności za pobyt, nawet o 50%. Dotacja przekazywana jest przez wojewodę w okresach miesięcznych, na podstawie informacji o aktualnej liczbie pensjonariuszy DPS-ów, których skierowano do placówek przed 1 stycznia 2004 r. i miesięcznych kosztach utrzymania tej liczby mieszkańców, uzyskanych za miesiąc poprzedzający ten, na który dotacja jest ustalana. Do wyliczenia dotacji przyjmuje się średni miesięczny koszt utrzymania w mieszkańca w placówce, nie wyższy jednak niż średnia miesięczna kwota dotacji obliczona dla województwa. Średnią miesięczną kwotę dotacji dla województwa stanowi określana w budżecie wojewody miesięczna kwota dotacji przeznaczona na działalność DPS, ustalona zgodnie z powyższym, bez wydatków inwestycyjnych i podzielona przez liczbę mieszkańców tych placówek.

Jednocześnie wyjaśniam, iż niezależnie od tego, czy mieszkaniec został przyjęty do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2024 r. czy po tym terminie, średni miesięczny koszt jego utrzymania w placówce wyliczany jest na podstawie art. 6 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej, stanowiącego, iż koszt ten jest równy kwocie rocznych kosztów działalności placówki (wynikającej z utrzymywania mieszkańców) z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych i wydatków na remonty, powiększonej o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem (przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy),

podzielonej przez liczbę miejsc ustaloną jako suma rzeczywistej liczby mieszkańców w poszczególnych miesiącach roku poprzedniego, w DPS.

Środki na dofinansowanie realizacji zadań, o których mowa w art. 19 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej, tj. na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej, w oparciu o art. 53 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, planowane są na poziomie wojewodów w trakcie prac nad projektem ustawy budżetowej, w oparciu o limit wydatków przyznany przez Ministra Finansów.

Ponadto, kluczowym pozostaje fakt, że dotacja dla domów pomocy społecznej, o której mowa w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zaplanowana została jako dotacja wygasająca - z roku na rok spada bowiem liczba mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej na tzw. starych zasadach. Należy więc zauważyć, iż pomimo, że sukcesywnego spadku liczby mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej na tzw. starych zasadach, wydatki planowane w ustawie budżetowej na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej pozostają na podobnym poziomie.

W przypadku woj. opolskiego, na terenie którego działa wspomniany przez Panią Posłankę DPS w Kietrze, kwota planu w ustawie budżetowej utrzymuje się - od 2017 r., rok do roku - na tym samym poziomie, a więc wynosi 31 777 tys. zł (przy spadku liczby mieszkańców domów pomocy społecznej, przebywających w placówkach powadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub na ich zlecenie, przyjętych na tzw. „starych zasadach

Pragnę ponadto zaznaczyć, iż w sierpniu br. Minister Finansów ogłosił, że jednostki samorządu terytorialnego otrzymają, jeszcze przed końcem 2024 r., dodatkowe wsparcie w wysokości 10 mld zł z przeznaczeniem na dofinansowanie realizowanych przez nie zadań. Samorządy będą mogły przeznaczyć otrzymane środki zarówno na wydatki bieżące (również te związane z funkcjonowaniem domów pomocy społecznej), jak i na inwestycje.

Należy przy tym podkreślić, że jednostki samorządu terytorialnego posiadają osobowość prawną, a wykonując zadania publiczne realizują je w imieniu własnymi i na własną odpowiedzialność. W zakresie prowadzenia gospodarki finansowej są one samodzielne, a ich organy – w granicach prawa – suwerenne w podejmowaniu decyzji dotyczących przeznaczania i wykorzystywania środków finansowych zabezpieczonych w budżecie.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dostrzega kwestie zwiększonych potrzeb w zakresie finansowania bieżącej działalności domów społecznej, dotyczące mieszkańców umieszczonych w placówkach na tzw. „starych zasadach”. W ostatnich latach, w wyniku reform podatkowych, które przyczyniły się do zmniejszenia dochodów budżetowych oraz zwiększenia wydatków bieżących spowodowanym m.in. inflacją, trudności jednostek samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań własnych pogłębiały się. Dotyczyło to także utrzymania bieżącej działalności domów pomocy społecznej. W związku z tym, zaproponowano rozwiązania mające na celu wsparcie finansowe samorządów w realizacji zadań związanych z finansowaniem DPS. **Do projektu ustawy budżetowej na rok 2025 zgłoszono poprawkę, zakładającą zwiększenie środków w rezerwie celowej budżetu państwa o dodatkowe 80 mln zł, z przeznaczeniem na dofinansowanie bieżącej działalności placówek, w których przebywają mieszkańcy przyjęci przed 1 stycznia 2004 r., a także osoby ze skierowaniami wydanymi przed tym dniem. Będzie to pierwsze od wielu lat duże wsparcie finansowe dla powiatów prowadzących domy pomocy społecznej, w których przebywają mieszkańcy umieszczeni na tzw. „starych zasadach”.** Propozycja zwiększenia środków na bieżącą działalność DPS jest odpowiedzią na postulaty zgłaszane przez stronę samorządową oraz podmioty prowadzące domy pomocy społecznej.

Podjęto również prace nad rozwiązaniami systemowymi w zakresie dofinansowania wynagrodzeń pracowników służb społecznych, w tym także pracowników domów pomocy społecznej, ze środków budżetu państwa. Do ustawy o pomocy społecznej wprowadzono zmianę, która umożliwiła przyjęcie przez Radę Ministrów Uchwały nr 62 z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”. W ramach Programu, zatrudnieni na podstawie umowy o pracę pracownicy domów pomocy społecznej nabyli prawo do dodatku motywacyjnego w wysokości 1 000 zł brutto miesięcznie w okresie od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2027 r. Na wypłaty dodatków dla 56 884 pracowników domów pomocy społecznej uruchomiono środki w wysokości ponad 393 mln zł. W 2024 r. środki zostaną przyznane w okresie 1 lipca do 31 grudnia 2024 r.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powołano ponadto Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej złożony z ekspertów, praktyków oraz osób ze świata nauki. Członkowie zespołu dokonają przeglądu funkcjonujących w systemie pomocy społecznej rozwiązań (także w zakresie sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej), by poprzez wyznaczenie obszarów i kierunków zmian wypracować propozycje system ten reformujące. Przygotowana na tej podstawie reforma powinna doprowadzić do integracji różnych form wsparcia oraz współpracy pomiędzy instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami, przyczyniając się do zwiększenia skuteczności podejmowanych działań pomocowych.

Jednocześnie, zgodnie z danymi pozyskanymi w drodze sprawozdania resortowego MRiPS-05 „wybrane informacje o domach pomocy społecznej o zasięgu gminnym, powiatowym i regionalnym oraz o placówkach całodobowej opieki prowadzonych w ramach działalności gospodarczej i statutowej” wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w 744 DPS-ach przebywało łącznie 17 962 osoby przyjęte na podstawie decyzji wydanej przed 1 stycznia 2004 r.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/